

JANJENJE OVACA

HRVATSKI ZAVOD ZA POLJOPRIVREDNU
SAVJETODAVNU SLUŽBU

SADRŽAJ

Uvod.....	3
Ambijentalni uvjeti za janjenje	4
Priprema ovaca za janjenje	5
Pomaganje ovci pri janjenju	6
Postupak s janjetom i ovcom nakon poroda.....	8

DAMIR MATEJAŠ, dipl. inž. agr.

JANJENJE OVACA

Izdavač: HRVATSKI ZAVOD ZA POLJOPRIVREDNU SAVJETODAVNU SLUŽBU
Kačićeva 9/III, 10 000 Zagreb
Telefon: ++385 1 4882 700
Fax: ++385 1 4882 701
e-mail: hzpss@hzpss.hr
<http://www.hzpss.hr>

Glavni urednik: dr. sc. Ivan Katalinić

Tehnički urednik: Zdravko Tušek • Tisak: FiLeDaTa • Tiskano u 1000 primjeraka

• Zagreb, 2004 •

JANJENJE OVACA

Uvod

Janjenje ovaca najvažniji je dio ovčarske proizvodnje. Iako se ovce relativno lako janje, u janjenju ipak ima gubitaka, koji mogu biti i do 20 %. Najveći gubici nastaju pri janjenju mladih ovaca i ovaca koje nose dva i više plodova.

Jedan od glavnih razloga tako velikih gubitaka jest u tome što se oko 80 % ovaca janji noću (Slika 1.).

Da bi se gubici što više smanjili, potrebna su četiri preduvjeta:

1. osigurati odgovarajuće ambijentalne uvjete za janjenje,
2. pripremiti ovcu za janjenje,
3. pomagati ovci pri janjenju,
4. pravilno postupati s janjetom i ovcom nakon janjenja.

Slika 1. Noćno janjenje

1. AMBIJENTALNI UVJETI ZA JANJENJE

Ovca je poliestrična životinja. Ako smo joj osigurali optimalne uvjete držanja, potrebnu hranidbu i zdravstvenu zaštitu, ovca se može janjiti tijekom cijele godine. Naročito je to izraženo u solčavsko-jezerske, romanovske i finske pasmine.

Od svibanja do listopada ovce se janje na pašnjaku. Ako vladaju nepovoljne vremenske prilike, ovcima moramo osigurati natkriveni prostor za janjenje.

Prostor za janjenje, rodilište, može biti odvojeni dio u sklopu ovčarnika ili zaseban objekt (obično na velikim farmama).

Rodilište mora biti prozračno, bez propuha, s dovoljno svjetla, stelja u njemu mora biti čista i suha, temperatura bi trebala biti oko 10 °C. Rodilište je podijeljeno na boksove za 2 do 3 ovce, ne za više (Slika 2.). Također mora imati individualne boksove za smještaj ovaca koje ne prihvaćaju janjad.

Slika 2. Ovce s janjadima u rodilištu

Podna površina boksa po ovci iznosi 2 kvadratna metra. Prozori moraju biti minimalno veliki 10 % površine poda.

U boksu moraju biti jasje za sijeno, valovi za koncentriranu hranu te posuda za vodu ili pojilica.

Objekt namijenjen janjenju prethodno mora biti očišćen, dezinficiran, a zidovi i strop okrečeni.

2. PRIPREMA OVACA ZA JANJENJE

Ovca nosi prosječno 150 dana, s varijacijama od 146 do 156 dana.

Vanjski, vidljivi znakovi gravidnosti uočavaju se u četvrtom mjesecu. Ovcama raste trbuh i poprima ovalni oblik. Mjesec do mjesec i pol prije janjenja ovci počinje rasti vime, kaže se da je počela nalijevati.

Pogotovo je to vidljivo tri tjedna prije janjenja.

Znakovi skorog janjenja vidljivi su 3 do 5 dana prije janjenja. Tada ovcu treba odvojiti u boks za janjenje, koji je prethodno pripremljen.

Boks mora biti dezinficiran, a stelja suha i čista.

Ovca otežano hoda, naročito one ovce koje nose dva ili više plodova. Stidnica joj otječe, vime naglo raste, a trbuh se polako spušta.

Dva do tri dana prije janjenja uočavaju se gladne jame, stidnica postaje crvena (Slika 3.). Tada je ovcu potrebno pripremiti za janjenje.

Treba joj ošišati vunu na repu i oko stidnice te na prednjem dijelu zadnjih nogu i po trbuhu ispred vimena da bi janje nesmetano moglo naći sisu.

U ovom razdoblju ovca češće liježe, ako je na pašnjaku, sve manje pase.

Slika 3. *Stidnica i vime ovce 2 dana prije janjenja*

3. POMAGANJE OVCU PRI JANJENJU

Na dan janjenja ovca sve više leži. Često liježe i ustaje, gladne jame jako su izražene, vime joj je otečeno, zbog dotoka mlijeka sise su povećane. Iz rodnice izlazi sluzavi iscjedak.

Ovca je sve nemirnija. Ustaje, okreće se oko sebe, njuši mjesto na kojem je ležala, bleji. Sve je to posljedica trudova koji se javljaju u određenim razmacima.

Ovcu treba pustiti da se sama ojanji, a samo ako se uoče problemi, treba joj pomoći.

Ovci treba polako prići, uhvatiti je i poleći. Za to su potrebne dvije osobe. Nakon toga treba provjeriti položaj ploda.

Kada je položaj pravilan (Slika 4.), tj. ako zajedno izlaze prednje noge, a na njima glava, pristupa se janjenju ovce.

Prvo se povuče jedna, a zatim druga noga (Slika 5.). Obje su noge tada u ispruženom položaju. Jedna osoba polako vuče noge prema dolje, tj. prema vimenu ovce, a druga širi jednom rukom rodnicu, a drugom izvlači glavu ploda.

To je janjenje u prednjem položaju.

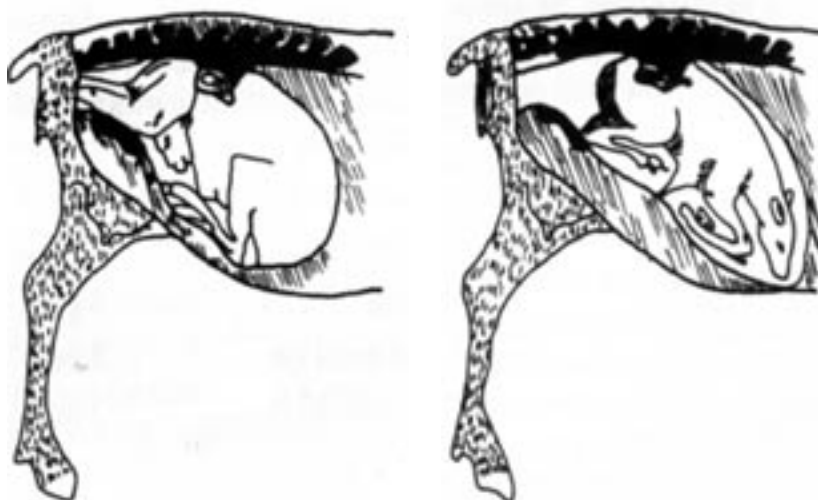
Slika 4. *Pravilan položaj fetusa*

Slika 5. Porod ovce

U 5 % slučajeva plod izlazi zadnjim krajem, kažemo da ima zadnji položaj (Slika 4.). Tada je potrebno izvući jednu po jednu nogu kao i u prednjem položaju te polagano povući plod za obje noge prema vimenu ovce.

Ako plod ima drukčiji položaj od prethodna dva (Slika 6.), kažemo da je u nepravilnom položaju, što uzrokuje teško janjenje. Tada svakako treba pozvati veterinara.

Slika 6. Nepravilan položaj fetusa

4. POSTUPAK S JANJETOM I OVCOM NAKON PORODA

Nakon što se ojanji, janjetu se očistiti nos i usta od sluzi (Slika 7.).

Ako je janjenje bilo teško i dugotrajno, janje moramo odmah podići za zadnje noge da mu plodna voda, koja mu je ušla u usta tijekom poroda, ne bi ušla u pluća.

Slika 7. Čišćenje usta i nosa od sluzi nakon janjenja

Plodna voda može u nekoliko minuta izazvati gušenje ili u dva do tri dana respiracijsku upalu pluća, od koje janje ugine. Zatim je janje potrebno prenijeti na suhu stelju (Slika 8).

Mokru stelju treba ukloniti, zajedno s posteljicom i zakopati, te staviti suhu, nikako ne vlažnu. Vlažna stelja uzrokuje razvoj mikroorganizama koji mogu biti izvor bolesti.

Vime treba oprati toplom vodom te obrisati suhom, čistom krpom.

Prve mlazove mlijeka (kolostruma, mljeziva) treba izmusti u posebnu posudu da bi se izmuzli čepovi iz sisa, ali i mlijeko u kojem može biti mikroorganizama, koji uzrokuju probavne smetnje u janjadi.

Kad je porod tekao bez poteškoća, zdrava, vitalna janjad dići će se za 10 do 15 minuta i tražiti sisu, odnosno početi sisati.

Slika 8. Ovca i janje na suhoj stelji

Slabijoj, sitnijoj, vitalnoj janjadi potrebno je pomoći da prihvate sisu. Jednom rukom podigne se janje, a drugom se pridržava sisa da bi je janje što lakše prihvatilo.

Katkad je potrebno prve mlazove kolostruma izdojiti janjetu u usta da bi ga osjetilo. Ako janje ne može stajati, kolostrum se izdoji i daje janjetu da popije. Pri tome se mora paziti da temperatura mlijeka bude 37 do 38 °C.

Janje mora popiti kolostrum u roku 6 do 8 sati, najkasnije 24 sata nakon poroda.

Kolostrum sadrži antitijela koja mu osiguravaju pasivni imunitet u prvim danima života te lako probavljive bjelančevine. Istovremeno on očisti probavni trakt od mekonija, sluzaste tvari koja se nakupila tijekom gravidnosti.

Ako ovca ne prihvaća janje, treba je odvojiti u individualni boks, u kojem ostaje sve dok ga ne prihvati.

Katkad se dogodi da ovca jedno janje prihvati, a drugo ne prihvati. Ovcu s janjcima također odvajamo u individualni boks te pridržavamo ovcu da janje sisa sve dok ne ojača. To će janje kasnije samo sisati sa zadnje strane ispod repa kada bude sisalo janje koje je ovca prihvatila.

U visoko mliječnih ovaca potrebna je svakodnevna kontrola vimena; ako je potrebno, treba jednom do dva puta izmusti mlijeko u posudu. To mlijeko dajemo drugoj janjadi, čije majke nemaju dovoljno mlijeka.

Ovce s malim janjcima nakon janjenja držimo u boksovima za janjenje 7 do 10 dana, ovisno o zdravstvenom stanju i vitalnosti janjadi, a katkada ih u tim boksovima držimo i dulje. Nakon toga puštamo ih u zajedničke boksove s ostalim ovcama i janjcima.

Ovce u prvim danima nakon janjenja ne smijemo hraniti punim obrokom za dojne ovce da ne bi dobile upalu vimena zbog preobilnog lučenja mlijeka.

Janjad, čije majke nemaju dovoljno mlijeka, potrebno je prihranjivati (Slika 9.).

Slika 9. *Prihrana janjadi mliječnom zamjenicom*

U početku se može davati mlijeko ovaca, koza ili krava, a kasnije, u dobi od dva do tri tjedna, prihranjujemo ih mliječnom zamjenicom za janjad ili telad.

Prijelaz s mlijeka na mliječnu zamjenicu mora biti postupan. U prvom tjednu života omjer mlijeka i mliječne zamjenice jest 50 : 50 %.

Hranidbu mliječnom zamjenicom potrebno je provoditi prema uputi.

Također možemo tu janjad podmetati pod druge ovce, koje imaju više mlijeka, koje imaju jedno janje ili su ostale bez janjadi. Taj postupak dosta je težak. Postoji više načina podmetanja.

Janje je potrebno namazati mlijekom ovce pod koju ga podmećemo. Podmetanje je najbolje provesti noću da ga ovca ne vidi.

Kad je ovci uginulo janje, možemo skinuti kožicu s uginulog janjeta i staviti je na janje koje se podmeće. Postupak podmetanje također je najbolje provesti noću.

Ovca pod koju se podmeće janje, bez obzira ima li janje ili ne, mora biti u individualnom boksu.

Nakon što smo odvojili ovcu s tuđim janjetom, potrebno je nekoliko dana pridržavati ovcu da janje počne sisati, dok se ovca ne navikne na njega. U protivnom ovca neće prihvatiti janje i ono će najčešće uginuti od gladi.

Često se događa da janje koje podmećemo pod ovcu, koja već ima svoje janje, siše sa stražnje strane, tj. ispod repa. Podmetnuto janje imat će manji prirast 15 do 20 %.

Ponekad se može dogoditi da ovca nakon janjenja nema mlijeka. Tada govorimo o agalaksiji. U tom je slučaju janjetu potrebno osigurati kolostrum druge ovce. Kako se može dogoditi da se taj dan nije ojanjila niti jedna ovaca potrebno je imati u pričuvi zamrznuti kolostrum (Slika 10.).

Njega je potrebno odmrznuti i zagrijati na temperaturu 38 do 39 °C i dati janjetu da popije po 50 ml tri puta u razmaku po 2 sata. Nakon toga možemo prijeći na hranidbu janjeta normalnim mlijekom (kravljim, ovčjim ili kozjim).

Slika 10. *Zamrznuti kolostrum*

HRVATSKI ZAVOD ZA POLJOPRIVREDNU
SAVJETODAVNU SLUŽBU